

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet

Nationella mål för offentligt byggande i trä

Åtgärdsprogrammet för träbyggande 2016–2022

Inledning

Att begränsa klimatförändringen är ett av samhällets viktigaste miljömål globalt sett. Finland har som EU-medlemsstat och genom internationella avtal förbundit sig att i betydande grad minska växthusgasutsläppen. En tredjedel av utsläppen uppstår inom byggsektorn. För att Finland ska uppnå sina nationella och internationella klimatmål måste också utsläppen från byggande och boende minska.

Kommunerna har en betydande roll när det gäller att begränsa klimatförändringen. Flera kommuner har satt upp egna klimatmål som till och med är mer ambitiösa än den nationella målnivån. Träbyggande har konstaterats vara ett centralt sätt att minska de regionala utsläppen, eftersom trämaterial binder koldioxid i byggnadsbeståndet. Träbyggnader upplevs också som trivsamma. De senaste åren har användningen av trä ökat kraftigt, i synnerhet i byggnader som används för undervisning och småbarnspedagogik. Genom att välja att bygga i trä kan de offentliga aktörerna använda de gemensamma medlen till att uppnå samhällliga mål: att minska utsläppen och att stödja landets ekonomi och lokala näringar.

Regeringsprogrammet för statsminister Sanna Marins regering 2019 innehåller klara riktlinjer för träbyggandet. Målet är att fördubbla användningen av trä som byggnadsmaterial under regeringsperioden, att ställa upp mål för träbyggande inom det offentliga byggandet samt att bidra till ökat kunnande och utveckla hela värdekedjan. Miljöministeriets program för träbyggande har tillsammans med olika intressegrupper formulerat de nationella målen för offentligt byggande i trä som presenteras i denna publikation.

Arbetet med att sätta mål

Programmet för träbyggnade utarbetade våren 2020 i samråd med en grupp sakkunniga ett första utkast till mål för utvecklingen av det offentliga byggandet i trä. Utkastet till målformulering innehöll en bedömning av utvecklingen för den totala byggvolymen i fråga om offentliga byggnader 2022 och 2025 samt den totala byggvolymen i fråga om träbyggnader. Bedömningen gjordes enligt byggnadstyp.

Intressegrupperna kommenterade bedömningen genom en webbenkät och ett webbseminarium. Bedömningen justerades, och målen behandlades sedan av programmets styrgrupp. Kommentarer begärdes dessutom separat av de organisationer som styrgruppens medlemmar representerar. Det klimatpolitiska programmet godkände målen den 2 september 2020.

Målen ansågs vara ambitiösa men gå i rätt riktning. Miljöministeriet offentliggjorde målen den 8 september 2020.

Till läsaren

År 2019 stod offentliga byggherrar för ca 18 procent av all nybyggnad. De uppställda målen gäller endast nybyggnad som utförs av offentliga byggherrar, man har alltså inte beaktat ombyggnad och byggande av infrastruktur. Målen baserar sig på de byggprognoser för 2022 och 2025 som har tagits fram av Forecon Oy med utgångspunkt i Statistikcentralens statistik över byggnads- och bostadsproduktionen. Bygglov används som indikator i prognoserna och målen för byggandet. Uppföljningen kommer att omfatta utvecklingen i fråga om såväl volymen som marknadsandelen för träbyggnade. Träbyggandets marknadsandel har beräknats i förhållande till utvecklingen när det gäller det totala antalet nya byggnader.

I den statistiska granskningen av byggandet och vid uppställandet av mål beaktades inte coronakrisens inverkan på byggandet. Mer information om coronakrisens inverkan på byggvolymerna finns i miljöministeriets publikation om utsikterna inom byggandet, lägesbild coronavåren 2020.

Allt offentligt byggande

Målet för träbyggande i förhållande till alla nya offentliga byggnader

Allt offentligt byggande omfattar följande byggnadstyper som uppförs av offentliga aktörer: egnahemshus och parhus, radhus, flervåningshus, internat och bostäder för grupper med särskilda behov, fritidsbostadshus, affärsbyggnader, kontorsbyggnader, trafikbyggnader, vårdbyggnader, byggnader för samlingslokaler, undervisningsbyggnader, byggnader inom industrin och gruvindustrin, byggnader för energiförsörjning, byggnader för samhällsteknik, lagerbyggnader, byggnader för räddningsverksamhet, lantbruksbyggnader och andra byggnader.

Grunder för marknadsutvecklingen:

År 2019 uppgick värdet av de nya byggnader som uppfördes av offentliga byggherrar till 2,8 miljarder euro, vilket är ca 18 procent av värdet på all nybyggnad. De offentliga byggherrarnas andel beräknas förbli på samma nivå 2022 och 2025, men den totala volymen sjunker.

Grunder för en ökning av marknadsandelen för trä:

Staten har ställt ambitiösa mål för ökad användning av trä och främjar utvecklingen inom träbyggandet genom statsrådets gemensamma program för träbyggande. Den offentliga sektorn förutsätts i allt högre grad se till att upphandlingen är miljövänlig och ansvarsfull. Kommunernas mål om klimatneutralitet stöder träbyggandet och i synnerhet användningen av massivt trä i byggnadsbeståndet, eftersom det fungerar som långvariga kollager. I kommunerna har efterfrågan på träbyggande ökat särskilt de senaste åren. Dessutom förbättras det industriella träbyggandets konkurrenskraft i och med att det blir allt vanligare att använda trä i byggandet och utbudet av lösningar ökar.

Allt byggande	Total byggvolym 1000 m ³	Byggnader med trästomme 1000 m ³	Marknadsandelen för trä %
2019	6 907	1 039	15 %
2022	5 661	1 760	31 %
2025	5 221	2 296	45 %

Undervisningsbyggnader

Målet för träbyggnade i fråga om undervisningsbyggnader

Följande byggnadstyper klassificeras som undervisningsbyggnader: byggnader för småbarnspedagogik, byggnader för allmänbildande läroanstalter, byggnader för yrkesläroanstalter, högskole- och forskningsanstaltsbyggnader samt andra undervisningsbyggnader.

Grunder för marknadsutvecklingen:

Antalet undervisningsbyggnader är för närvarande stort, men förväntas minska något under de kommande åren. Framöver väntas mängden reparationer av undervisningsbyggnader vara betydande, men det kvantitativa behovet kommer i fortsättningen att vara mindre.

Grunder för en ökning av marknadsandelen för trä:

Användningen av trä i byggandet av undervisningsbyggnader har ökat särskilt under de senaste åren. Även stora projekt håller på att genomföras. När man bygger undervisningsbyggnader är det särskilt viktigt att beakta att inlärningsmiljön ska vara sund, trygg och trivsamt. En av de största orsakerna till att kommunerna är intresserade av att använda trä i undervisningsbyggnader är de problem med inomhusluften som förekommer i gamla byggnader. Också kommuninvånarna har insett detta och kräver att de kommunala beslutsfattarna fattar ansvarsfulla byggbeslut. När det gäller träbyggnade är kommunerna också intresserade av möjligheten att ändra användningsändamålet. En modulbyggnad i trä kan enkelt och kostnadseffektivt omvandlas så att den motsvarar de aktuella undervisningsbehoven och senare rentav ett annat användningsändamål. Vid modulärt byggande tillverkas de prefabricerade byggnadsdelarna, alltså modulerna, industriellt. Redan i fabriken kan modulerna färdigställas i den grad att de på byggarbetsplatsen bara fogas till varandra och till vattenlednings-, avlopps-, el- och telekommunikationsnäten.

Undervisningsbyggnader	Total byggvoly 1000 m ³	Byggnader med trästomme 1000 m ³	Marknadsandelen för trä %
2019	1998	614	31 %
2022	1220	671	55 %
2025	1100	715	65 %

Vårdbyggnader

Målet för träbyggnade i fråga om vårdbyggnader

Följande byggnadstyper klassificeras som vårdbyggnader: hälsovårdsbyggnader, byggnader för socialtjänster och fängelsebyggnader. Som vårdbyggnader klassificeras också byggnader som är avsedda för vård av sjuka djur.

Grunder för marknadsutvecklingen:

Byggvolymen när det gäller vårdbyggnader är för närvarande historiskt hög. Det genomförs framför allt stora sjukhusprojekt. Många nya projekt planeras och volymen förblir stor, även om den minskar något från 2019 års nivå. De offentliga byggherrarnas andel av byggandet av vårdbyggnader beräknas minska.

Grunder för en ökning av marknadsandelen för trä:

I framtiden kommer man i allt högre grad att tillämpa hybridlösningar i vårdbyggnader, i fråga om såväl konstruktioner som sjukhusens olika delar, och det leder till att mer trä används i byggandet. Modulärt byggande och möjligheterna att ändra användningsändamålet betraktas också som en framtida trend i denna byggnadskategori. Det har gjorts många internationella, och i viss mån nationella, studier om hälsoeffekterna av trä i sjukhusmiljöer. Forskningsresultaten talar för användningen av trä, och det är sannolikt att man i framtiden allt högre grad kommer att nyttja dessa hälsoeffekter i planeringen av sjukhus. Dessutom lämpar sig träkonstruktioner väl för små vårdhem, bäddavdelningar, entréer och motsvarande objekt.

Vårdbyggnader	Total byggvolym 1000 m ³	Byggnader med trästomme 1000 m ³	Marknadsandelen för trä %
2019	1178	66	6 %
2022	870	174	20 %
2025	700	245	35 %

Flervåningsbostadshus

Målet för träbyggnad i fråga om flervåningsbostadshus

Som flervåningsbostadshus klassificeras alla höghus med minst två våningar som är avsedda för permanent boende och där bostadsytan utgör minst hälften av våningsytan. Även internat och bostäder för grupper med särskilda behov klassificeras som flervåningsbostadshus.

Grunder för marknadsutvecklingen:

Inom bostadsbyggandet beräknas byggvolymen i Finland sjunka från nuvarande nivå. Offentliga byggherrar står för ca 10 procent av allt bostadsbyggande. Andelen offentligt byggande beräknas öka något i fråga om flervåningsbostadshus. Bostadsproduktionen har i hög grad varit inriktad på flervåningshus, och denna trend förväntas hålla i sig.

Grunder för en ökning av marknadsandelen för trä:

I avtalen om markanvändning, boende och trafik (MBT) för 2020–2031 uppmuntras städerna att bygga i trä också ur ekonomiskt perspektiv. Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet (ARA) beviljar ett förhöjt startbidrag för byggande av hyresbostäder i trä. Utvecklingen inom industriellt träbyggnad stärker träets konkurrenskraft som byggnadsmaterial, vilket gör det möjligt att bygga fler flervåningsbostadshus i trä. Dessutom lämpar sig trä utmärkt för byggande av extra våningar och för ombyggnad. Kompletteringsbyggandet förutses öka i synnerhet i tätt bebyggda områden, där den snabba utvecklingen inom industriellt träbyggnad är en positiv faktor.

Flervåningsbostadshus	Total byggvolym 1000 m ³	Byggnader med trästomme 1000 m ³	Marknadsandelen för trä %
2019	674	18	3 %
2022	570	122	21 %
2025	520	239	46 %

Byggnader för samlingslokaler

Målet för träbyggnade i fråga om byggnader för samlingslokaler

Följande byggnadstyper klassificeras som byggnader för samlingslokaler: kulturbyggnader, förenings- och klubblokalsbyggnader, byggnader för religiösa samfund (med undantag av byggnader som församlingar låter bygga), idrotts- och motionsbyggnader samt andra byggnader för samlingslokaler.

Grunder för marknadsutvecklingen:

Kommunerna bygger aktivt idrottshallar och andra hallbyggnader. Volymen beräknas minska något från 2019 års nivå. Offentliga byggherrar står för ca 50 procent av hallprojekten i Finland.

Grunder för en ökning av marknadsandelen för trä:

Byggnadsteknikerna inom träbyggnandet har under det senaste decenniet utvecklats så långt att de kan tillämpas även i stor skala och för olika användningsändamål, vilket stöder användning av trä i stora hallprojekt. Stora byggnader för samlingslokaler är ofta landmärken för kommunen, och de förutsätts vara framträdande arkitektoniska lösningar. Trä lämpar sig utmärkt som stommaterial också för olika slags bjälklag och lösningar där trä används på ett innovativt sätt såväl i invändiga material som på fasaden. Dessutom kommer man i framtiden att fästa allt större vikt vid att stora byggnader ska kunna anpassas för olika ändamål.

Byggnader för samlingslokaler	Total byggvolym 1000 m ³	Byggnader med trästomme 1000 m ³	Marknadsandelen för trä %
2019	950	63	7 %
2022	650	130	20 %
2025	550	165	30 %

Mer information om träbyggande:

www.ym.fi/trabyggande

Twitter: @puuromootori

Kontakt:

Petri Heino

programchef

0295 250 203

petri.heino@ym.fi

Simon le Roux

projektsakkunnig

0295 250 086

simon.leroux@ym.fi

Jemina Suikki

sakkunnig

0295 250 345

jemina.suikki@ym.fi

Håll dig ajour – prenumerera på nyhetsbrevet!

Källor:

Finlands officiella statistik (FOS): Byggnads- och bostadsproduktion [e-publikation].

ISSN=1798-9582. Helsingfors: Statistikcentralen

Åtkomstsätt: http://www.stat.fi/til/ras/index_sv.html